

foto Marjel Neeffes | Frederik van Tuyll van Serooskerken

Product van storm en moeder natuur

— Marjel Neeffes

Blij verrast was hij, toen hij ‘zijn’ bos vorige maand op de middenpagina van het Vakblad zag staan. Frederik van Tuyll van Serooskerken was houtvester bij Staatsbosbeheer in de Houtvesterij Drenthe-Zuid toen op 13 november 1972 tussen 7 en 8 uur ‘s ochtends een zware storm zo’n 1000 van de 6500 hectares volledig streek. Het was zijn besluit om 7 van die gestreken hectares, twee bospercelen in het Sleenerzand, volledig met rust te laten en eens te zien wat moeder natuur er van zou maken. De foto’s van vorige maand toonden het resultaat.

Van Tuyll van Serooskerken weet het nog goed, die ochtend in november, 35 jaar geleden. “Ik woonde nog bij mijn ouders in Amersfoort en was op weg naar Drenthe. Ik moest het stuur van mijn eendje met beide handen stevig vasthouden om niet van de weg geblazen te worden. Bij Ruinen zag ik de eerste bospercelen plat liggen. Het was nog van voor de mobiele telefoon, dus ik probeerde vanaf een vaste telefoon naar kantoor te bellen om het te melden, maar het net was volledig overbelast. Vervolgens bleken ook alle wegen versperd te zijn, ik was pas om 12 uur in Dwingelo, en Assen was tot het eind van de middag niet te bereiken. Die dag hadden we nog geen idee wat er aan bomen was platgegaan. Het duurde nog maanden, of misschien wel een jaar voor we de omvang van de schade een beetje in beeld hadden. Dat ging nog allemaal vanaf de grond.

foto Hans van den Bos | Stormvlakte van 1972 Sleenerzand

In die tijd werd bos nog allemaal netjes bijgehouden. Als er geveld werd, hielden we ons keurig aan de Boswet en zorgden we dat er snel herplant werd. Dus zo'n storm betekende vooral heel veel ruimingswerk, daar zijn we wel twee jaar mee bezig geweest. En door de oververzadigde markt leverde het hout weinig op, zeker als het een jaar in het bos had gelegen. Dat had tot gevolg dat er stukken werden 'vergeten', en dat kleinere stukken met omgevallen bomen met rust gelaten werden. Daar kwam de natuurlijke ontwikkeling op gang.

Belachelijk idee

Ik had niet lang daarvoor iets gelezen over een eikenbosje in Borculo dat na de wervelstorm van 1927 met rust was gelaten, en waar hele interessante natuur was ontstaan. Dus ik dacht: dit is een unieke kans om te zien wat er gebeurt als je nu eens helemaal niets doet. Want dat hadden we nog nooit gezien, we

hadden echt geen idee. Ik koos een afgelegen stuk in de boswachterij Sleenerzand, van twee percelen van samen 7 hectare, met douglasbos van zo'n 35 jaar oud, waar net wat eik, berk en lijsterbes in begon te komen. De directie van Staatsbosbeheer had het zo druk, die lieten het aan mij over. De houtindustrie vond het een belachelijk idee, zonde van al dat hout! Maar als je het goed bekeek, waren de kosten van het opruimen bijna net zo hoog als de opbrengst van die 1000 kubieke meter hout, en bovendien hadden de stammen een incurante omvang.

Mijn eigen mensen kreeg ik mee voor zo'n experiment, dus we hebben het gewoon helemaal met rust gelaten. Het leek ons een geweldige kans om aan het nageslacht te laten zien wat de natuur er van maakt. Ik had me natuurlijk wel een voorstelling gemaakt van wat er zou kunnen gebeuren. Ik dacht dat de douglas wel snel zou afsterven, en dat het bos herbezet zou

worden met loofhout. Een natuurlijk eikenberkenbos met wat douglas en lijsterbes, zo zou het er uit komen te zien, dacht ik.

Rustgebied

Het bos was totaal ondoordringbaar voor mensen, met al die takken en stammen kriskras door elkaar. De dieren reageerden al heel snel op dit nieuwe 'rustgebied'. Al gauw zat het er vol reeën, vogels en de eerste dassenburcht was er ook binnen een jaar. Dat viel natuurlijk te verwachten. Maar de bosontwikkeling verliep heel anders dan ik had ingeschat. Het belangrijkste verschil was dat de helft van de douglassen nog met de wortels vastzat, en gewoon bleek door te groeien. Je hebt nu dus liggende stammen van zeventig jaar oud. Je ziet dat zo'n stam in doorsnee ovaal is, met de kern meer naar boven. Doordat alleen het op de grond liggende deel van de stam nog in direct contact staat met de nog levende wortels, zijn de jaarringen aan de onderkant veel dikker. Ook zie je dat sommige zijtakken zich tot een soort jonge bomen hebben ontwikkeld. En die zijn dan bij een latere storm soms weer omgewaaid. Het is dus wel een douglasbos gebleven, maar met ook loofhout erin.

Toen ik met dit experiment begon, had ik verwacht dat de natuurbeschermers wel geïnteresseerd zouden zijn in die natuurlijke ontwikkeling. Maar er heerste toen een hevige bloedgroepenstrijd tussen de houtvesters en de natuurbeschermers. De ecologen vonden dat een houtvester als ik geen verstand kon hebben van natuur, en bovendien was douglas een exoot, dus al helemaal niet interessant. Er was uit die richting sowieso opvallend weinig belangstelling voor bos, terwijl dat toch één van de interessantste ecosystemen is die er bestaat. Gelukkig is dat inmiddels wel anders.

Ik heb zelf wel veel opgestoken van dit experiment. We weten nu wat er gebeurt als je de boel gewoon laat liggen. En door die kleine stormplekken waar we geen tijd voor hadden, zijn we veel wijzer geworden over natuurlijke verjonging; dat zat toen nog niet in onze opleiding, en dat deed ook nog niemand. En wat ik tenslotte geleerd heb, is dat niks doen één van de meest actieve beheersmaatregelen is die er bestaat. Je bent er heel druk mee om te zorgen dat iedereen er met zijn vingers van afblijft. En dat moet je dan eigenlijk tot in de eeuwigheid volhouden!"♦

